

NORGES HØYESTERETT

Den 7. mai 2010 avsa Høyesterett dom i

HR-2010-00776-A, (sak nr. 2010/94), straffesak, anke over dom,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Randi Gabrielsen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Møse**: Saken gjelder straffutmåling for seksuelle handlinger begått av en advokat under konsultasjon med en kvinnelig klient.
- (2) B, født i 1979, gjennomførte i 2003 en kosmetisk operasjon – fettsuging. Hun var misfornøyd med resultatet og engasjerte i 2008 advokat A for å få bistand i forbindelse med sin klage mot klinikken. Som dokumentasjon ble de enige om at han skulle ta bilder av hennes mage.
- (3) De to møttes alene på hans kontor 25. mars 2008 ca. kl. 16.30. A tok fotografier av B, som var delvis avkledd. Senere samme kveld anmeldte hun ham for seksuelle overgrep. Statsadvokatene i Hordaland utferdiget tiltalebeslutning mot ham. Etter rettelse 8. desember 2008 lyder den slik:

”I Straffeloven § 193 første ledd for å ha skaffet seg eller en annen seksuell omgang ved misbruk av stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold.

Grunnlag:

Tirsdag 25. mars 2008 ca. kl. 17.00 på advokatkontor i -----veien -- i X, misbrukte han sin stilling som advokat til å skaffe seg seksuell omgang med sin klient. B hadde møtt på hans kontor for at han skulle ta bilder av hennes mage for dokumentasjon i klagesak vedrørende medisinsk behandling. Han førte da, uten hennes samtykke, den ene hånden sin inn i trusen hennes og gned hånden frem og tilbake over hennes kjønnslepper. Han tok deretter en eller flere fingre innenfor kjønnsleppene hennes og førte dem flere ganger frem og tilbake, hvoretter han forsøkte å stikke en finger inn i hennes skjede, men ble stoppet av at hun tok hånden hans vekk og/eller skubbet ham vekk.

II Straffeloven § 200 første ledd

for å ha foretatt seksuell handling med noen som ikke har samtykket til det.

Grunnlag:

Til tid og på sted som under post I, straks etter forholdet som der beskrevet, uten hennes samtykke, tok han bh-en av B, befølte brystene hennes og tok munnen sin mot hennes venstre bryst og sugde på brystvorten.”

- (4) Bergen tingrett avsa 13. februar 2009 dom med slik domsslutning:
- ”A, født 27.03.1954, dømmes for overtredelse av straffeloven § 193 første ledd og straffeloven § 200 første ledd, jf straffeloven § 62 til en straff av fengsel i 7 – sju – måneder.
- Varetekt kommer til fradrag med 1 dag.
- A, født 27.03.1954, dømmes til innen 2 – to – uker fra dommen er forkynt å betale oppreisningserstatning til B med kr. 40.000,- – kroner førtitusen 0/100 – med tillegg av den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd første punktum fra forfall til betaling skjer.”
- (5) Tingretten fant at A hadde foretatt en masturbasjonslignende handling som var å anse som seksuell omgang etter straffeloven § 193. Den etterfølgende beføling av brystene og suging av brystvorten falt inn under § 200 første ledd om seksuell handling.
- (6) Etter fullstendig anke fra A avsa Gulating lagmannsrett 10. desember 2009 dom med slik domsslutning:
- ”1. A, f. 27.03.1954, dømmes for overtredelse av strl. 200, 1. ledd til fengsel i 120 – etthundreogtjue – dager. Til fradrag ved soning av straffen går 1 – en – dag for utholdt varetekt.
2. A, f. 27.03.1954, frifinnes for krav om oppreisning.”
- (7) Lagmannsrettens flertall fant at berøringen av Bs kjønnsorgan ikke hadde et slikt omfang at det forelå masturbasjon. A ble derfor ikke dømt etter straffeloven § 193, men for en sammenhengende overtredelse av straffeloven § 200 første ledd for det som var beskrevet i tiltalebeslutningen post I og II.
- (8) A har anket over saksbehandlingen og straffutmålingen til Høyesterett. Anken er tillatt fremmet for så vidt gjelder straffutmålingen.
- (9) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.*

- (10) Sentralt ved straffutmålingen står den faktiske beskrivelsen av det straffbare forhold A er dømt for. Lagmannsretten fant at han etter fotograferingen befølte B i skrittet under trusen. I sin første politiforklaring beskrev hun dette som ”kosegniding”, men utdypet dette i senere forklaringer for politiet og retten. Rettens flertall fant at berøringen var så vidt kortvarig og forsiktig at det ikke var grunn til å anse forholdet som masturbasjon. Det ble ansett noe uklart om hennes senere forklaringer for politiet og retten var uttrykk for en presisering, eller en utvidelse som skyldtes bearbeidelse av inntrykkene. Flertallet la derfor til grunn den forklaring som var mest gunstig for tiltalte og anvendte § 200 første ledd. Men ved straffutmålingen uttalte lagmannsretten at handlingen ”lå på grensen opp mot seksuell omgang”. Mindretallet – en dommer – mente at hennes senere forklaringer i retten var å anse som en utdypning, ikke endring, og fant at det forelå seksuell omgang etter § 193 første ledd.
- (11) I likhet med tingretten fant lagmannsretten videre at A også hadde gjort seg skyldig i den handling som er beskrevet i tiltalebeslutningen post II.
- (12) Straffen etter § 200 første ledd er bøter eller fengsel inntil ett år. Jeg kan ikke se at Høyesterett har prøvd straffutmålingen etter denne bestemmelsen på forhold som ligger nær opp til situasjonen i denne saken, og relevant underrettspraksis er konkret begrunnet. Ved straffutmålingen tar jeg derfor utgangspunkt i de omstendigheter som foreligger her, uten å sammenligne med andre saker.
- (13) En samlet lagmannsrett fant som nevnt at det måtte få betydning at den seksuelle handling A ble domfelt for, grenset opp mot seksuell omgang etter § 193 første ledd. Dette er jeg enig i. Det har videre vekt at det dreier seg om flere tilnærmelser. Etter at B hadde motsatt seg berøringen av kjønnsorganet, fortsatte han nærmest umiddelbart ved først å berøre hennes bryst og deretter suge på brystvorten.
- (14) Handlingsforløpet fremstår som et grovt tillitsbrudd. B hadde oppsøkt advokat for å få bistand til å dokumentere resultatet av den kosmetiske operasjon hun hadde gjennomført. A utnyttet situasjonen og fikk henne til å kle av seg i større utstrekning enn fotograferingen krevde. Han var overlegen i forhold til henne både i alder, stilling og ved at handlingene foregikk på hans kontor, hvor de var alene. Misbruk av tillit er uttrykkelig nevnt som en skjerpene omstendighet i straffeloven §§ 193 første ledd og 200 tredje ledd. De hensyn disse bestemmelser hviler på har vekt også ved utmålingen av straff etter § 200 første ledd.
- (15) I forarbeidene til lov 19. juni 2009 nr. 74 om endringer i straffeloven av 2005 uttales det at skjerpingen av straffenivå for voldtekt i den nye lovs §§ 291–293 bør ha betydning også for § 295, som tilsvarende gjeldende lov § 193. Jeg viser til Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 441. Proposisjonen har derimot ingen uttalelse om straffskjerpelse ved overtredelse av § 297, som tilsvarende gjeldende lov § 200, jf. side 240 og 442. Som nevnt ligger de straffbare forhold i denne sak nær opp til § 193. De er imidlertid begått før lovendringen i juni 2009, og det følger da av storkammerdommen inntatt i Rt. 2009 side 1412 at slike synspunkter i forarbeidene ikke kan tillegges selvstendig vekt i forhold til straffeloven av 1902. I dommens avsnitt 34 uttales det imidlertid at ”[d]et er tale om et nivå som skrittvis har beveget seg i retning av strengere straff. Slik har det vært både før og etter endringen i bestemmelsene om seksuallovbrudd i 2000. Denne utviklingen bør fortsette”. Hensett til uttalelsen om straffeloven § 295, som avløser § 193, finner jeg at det som er uttalt i sitatet foran, har en viss gyldighet også i denne saken.

- (16) Jeg er blitt stående ved at lagmannsretten fastsettelse av straffen til 120 dagers ubetinget fengsel – fratrukket én dag for utholdt varetekt – er riktig.
- (17) Påtalemyndigheten har ikke nedlagt påstand om rettighetstap etter straffeloven § 29, men underrettet Tilsynsrådet for advokatvirksomhet om at tiltale var reist. På denne bakgrunn har forsvareren vist til muligheten for at As advokatbevilling kan bli tilbakekalt av Advokatbevillingsnemnden etter domstoloven § 230. Det anføres at Høyesterett enten må sette straffen ned som følge av denne muligheten eller uttale klart at det ikke er grunnlag for tilbakekall. Etter mitt syn har Høyesterett ingen foranledning til å uttale seg om hvorvidt det er grunnlag for tilbakekall. Straffen er under ingen omstendighet blitt for streng. Jeg viser her til at A allerede har etablert alternativ næringsvirksomhet av ikke ubetydelig omfang.
- (18) Jeg stemmer for slik

D O M :

Anken forkastes.

- (19) Dommer **Skoghøy**: Jeg er kommet til samme resultat som førstvoterende, og kan i det vesentlige tiltre den begrunnelse han har gitt. For så vidt gjelder spørsmålet om hvilken betydning det skal ha for straffutmålingen at As advokatbevilling kan bli tilbakekalt, finner jeg imidlertid grunn til å tilføye:
- (20) Etter domstoloven § 230 første ledd nr. 1 kan Advokatbevillingsnemnden tilbakekalle en advokatbevilling blant annet dersom advokaten ”gjør seg skyldig i forhold som gjør vedkommende uskikket eller uverdigg til å drive advokatvirksomhet, eller som gjør at vedkommende mister den tillit som er nødvendig i yrket”. Dersom en person i medhold av straffeloven § 29 blir fradømt retten til å drive advokatvirksomhet, skal det ved utmålingen av den øvrige straff tas hensyn til dette, jf. Rt. 2000 side 15 og 2003 side 1112. I motsetning til fradømmelse av retten til å drive advokatvirksomhet som rettighetstap har imidlertid tilbakekall av advokatbevilling etter domstoloven § 230 første ledd nr. 1 ikke noe pønalt formål. Spørsmålet om hvorvidt advokatbevillingen skal tilbakekalles etter denne bestemmelse, beror utelukkende på en vurdering av om vedkommende er egnet til å drive advokatvirksomhet. Ved utmåling av straff for et lovbrudd som er begått av en advokat, bør det etter min mening ikke tas hensyn til om vedkommende på grunn av handlingen blir funnet uegnet som advokat, og derfor blir fratatt bevillingen. Som aktor med styrke har fremholdt, er det ingen grunn til at en advokat skal oppnå en gunstigere behandling ved straffutmålingen fordi han ved handlingen også har vist seg uskikket som advokat.
- (21) Dommer **Endresen**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Møse.
- (22) Dommer **Webster**: Likeså.
- (23) Dommer **Matningsdal**: Som annenvoterende, dommer Skoghøy.

(24) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekrefte: